

Sygn. akt I C. 404/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 27 lipca 2016r.

Sąd Rejonowy w Łęczycy Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący SSR Grzegorz Manista

Protokolant sekr. sąd. Aneta Kuleczka

po rozpoznaniu w dniu 13 lipca 2016r., w Ł.

na rozprawie

sprawy z powództwa S. M.

przeciwko (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W.

o zapłatę

1. zasądza od (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz S. M. kwotę 30.000 / trzydzieści tysięcy / zł tytułem zadośćuczynienia, z ustawowymi odsetkami od dnia 5 marca 2015r. do dnia zapłaty;
2. zasądza od (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz S. M. kwotę 10.000 / dziesięć tysięcy / zł tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie się sytuacji życiowej, z ustawowymi odsetkami od dnia 5 marca 2015r. do dnia zapłaty;
3. w pozostałej części oddala powództwo;
4. zasądza od (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz S. M. kwotę 1.241 / jeden tysiąc dwieście czterdzieści jeden / zł tytułem zwrotu kosztów procesu;
5. nakazuje pobrać od (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Łęczycy kwotę 2.000 / dwa tysiące / zł tytułem opłaty sądowej od uwzględnionej części powództwa, od uiszczenia której S. M. był zwolniony oraz kwotę 255,74zł / dwieście pięćdziesiąt pięć złotych siedemdziesiąt cztery grosze / tytułem zwrotu części kosztów opinii biegłego tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa;
6. pozostałe nieuiszczone koszty sądowe przejmuję na rzecz Skarbu Państwa.

Sygn. akt I C 404/15

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym do Sądu Rejonowego w Łęczycy, w dniu 1 czerwca 2015r., S. M. wniósł o zasądzenie od (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. kwoty 40.000zł, tytułem zadośćuczynienia za krzywdę doznaną w związku ze śmiercią konkubiny A. G. (1), w wyniku zdarzenia z dnia 19 lutego 2014r., wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 5 marca 2015r. do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kwoty 20.000zł, tytułem stosowanego odszkodowania za znaczne pogorszenie się sytuacji życiowej powoda po śmierci konkubiny A. G. (1) wraz z odsetkami od dnia 5 marca 2015r. do dnia zapłaty / k. 2 – 6 pozew o zapłatę /.

W odpowiedzi na pozew (...) Spółka Akcyjna z siedzibą W., wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego. Nadto, pozwany podniósł zarzut przyczynienia się

zmarłej A. G. (1) do powstania szkody z dnia 19 lutego 2014 roku, którego stopień określił na 50% / d. k. 54 – 57 – odpowiedź na pozew /.

W piśmie procesowym z dnia 17 listopada 2015, pełnomocnik powoda podniósł, iż nie kwestionuje przyczynienia się zmarłej A. G. (1) do powstania szkody na poziomie nieprzekraczającym 50% / d. k. 69 – pismo procesowe powoda / .

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 19 lutego 2014r., w miejscowości O., województwa (...), T. P., naruszył nieumyślnie zasady ruchu drogowego w ten sposób, że prowadząc ciągnik siodłowy marki S. o nr rej. (...) wraz z naczepą o nr rej. (...), przekroczył dozwoloną prędkość o około 25 km/h, potrącił pieszą A. G. (1), która weszła na jezdnię, bez zachowania szczególnej ostrożności, w bezpośredniej bliskości nadjeżdżającego pojazdu. W wyniku doznanych obrażeń ciała A. G. (1) zmarła / okoliczności bezsporne /.

T. P. – właściciel pojazdu ciągnika siodłowego marki S. o nr rej. (...) wraz z naczepą marki K. o nr rej. (...), był ubezpieczony od odpowiedzialności cywilnej w (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. / okoliczności bezsporne /.

Przed śmiercią A. G. (1), S. M. mieszkał z nią wspólnie przez okres około 20-21 lat. Para pozostawała w konkubinacie. A. G. (1) formalnie pozostawała w związku małżeńskim z J. G., jednakże nie utrzymywała kontaktu z mężem, który także miał konkubinę. Posiadała trójkę dzieci. Początkowo konkubenci zamieszkiwali wspólnie u siostry powoda K. B., następnie mieszkali w Ł., a od maja 1998 roku do śmierci A. G. (1) w miejscowości N. (...), gdzie S. M. przebywa do chwili obecnej.

W dniu 19 grudnia 2011r. S. M. doznał udaru niedokrwiennego mózgu z niedowładem połowicznym prawostronnym i afazją czuciowo - ruchową, po którym nie był zdolny samodzielnie wykonywać podstawowych czynności. Przebywał w szpitalu w G. na rehabilitacji, po której miał odzyskać mowę, jednakże rehabilitacja nie odniosła skutku. Przez cały czas opiekę nad nim sprawowała A. G. (1). Pomagała mu w codziennych czynnościach, gotowała, prała, sprzątała w domu, zmieniała mu pampersy. Wspólnie spędzali święta i uroczystości. A. G. (1) miała problem alkoholowy, podejmowała leczenie, miała wszyty E.. Po udarze S. M. przestała pić, konkubent wspierał ją, aby nie powracała do nałogu.

W czasie wspólnego zamieszkiwania, konkubenci utrzymywali się z renty chorobowej S. M. w wysokości 1.200zł oraz z prac dorywczych, jakie wykonywali w gospodarstwie rolnym J. D., od którego wynajmowali mieszkanie. Dochód, jakie przynosiły prace dorywcze kształtował się na poziomie 600zł na osobę, jednakże nie były to zarobki comiesięczne, prace te polegały głównie na pieleniu i innych tego rodzaju pracach świadczonych w gospodarstwie.

A. G. (1) jest pochowana w miejscowości M., pochówek zorganizowała jej siostra, która mieszka na terenie Niemiec. S. M., z uwagi na stan zdrowia, nie uczestniczył w uroczystościach pogrzebowych A. G. (1) / d. e – protokół z dnia 22 stycznia 2016r.: 00:04:18 - 00:19:34 – zeznania świadka K. B., 00:19:45 - 00:48:30 – zeznania świadka J. D. /.

W dniu 17 grudnia 2014r. S. M. zgłosił (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. roszczenia o zapłatę odszkodowania z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej po śmierci A. G. (2) w wysokości 20.000zł oraz o zapłatę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego w wysokości 100.000zł za doznaną krzywdę w związku ze śmiercią partnerki / d. k. 16 – 18 – kserokopia zgłoszenia szkody osobowej /.

(...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W., w piśmie z dnia 4 marca 2015r., odmówił przyznania zadośćuczynienia i stosownego odszkodowania na rzecz S. M. / d. k. 19 – pismo (...) Zakładu (...) /.

Stan emocjonalny S. M. po śmierci konkubiny był niekorzystny, ostra reakcja żałoby trwała około roku. Doznany na skutek śmierci A. G. (1) uraz emocjonalny był dla powoda silny pod traumatyzacją – S. M. w sytuacji chorobowej był częściowo zależny od konkubiny. Następnie objawy żalu stopniowo zmniejszyły się. Fakt, że śmierć partnerki miała miejsce w sytuacji chorobowej S. M. stanowiło czynnik dodatkowo destabilizujący emocje. Obecnie u S. M. rezydują aktywne urazy, będące skutkiem śmierci konkubiny. Zakres cierpień emocjonalnych po śmierci A. G. (1) był duży z uwagi na nieprzewidywalność zdarzenia, gwałtowną deprywację osoby bliskiej, okoliczności zdarzenia i konieczność

dostosowania swojego życia do aktualnej sytuacji. Obecny stan psychiczny powoda jest niekorzystny. Jest płaczliwy, z zachowania jego i wybuchów płaczu można wywnioskować, że myśli o zmarłej konkubinie. Nie odwiedza grobu tragicznie zmarłej A. G. (1) z uwagi na swą niepełnosprawność i bardzo dalekie miejsce pochówku zmarłej / d. k. 99 - 102 – opinia biegłej z zakresu psychologii A. G. (3), e – protokół rozprawy z dnia 22 stycznia 2016r. - 00:13:02 - 00:16:18 zeznania świadka K. B. /.

Po śmierci konkubiny S. M. dalej mieszka w miejscowości N., otrzymuje dochody z renty chorobowej w wysokości 1.200zł, z czego 250zł przeznacza na czynsz, na leki 300zł, opał na zimę to koszt rzędu 2.500zł rocznie, za gaz płaci 50zł miesięcznie, na żywność przeznacza 600zł miesięcznie, środki pielęgnacyjne – 150zł miesięcznie. Powód po śmierci konkubiny wymaga pomocy w codziennych czynnościach. Pomoc tę uzyskuje od siostry, która przywozi mu rentę, przyjeżdża pomagać na co dzień, wykupuje leki / d. e – protokół rozprawy z dnia 22 stycznia 2016r. - 00:04:18 - 00:19:34 – zeznania świadka K. B.; 00:19:45 - 00:48:30 – zeznania świadka J. D. /.

A. G. (1) w 50% przyczyniła się do zaistnienia skutków wypadku komunikacyjnego / okoliczność bezsporna /.

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie powołanego powyżej materiału dowodowego w postaci dowodów z dokumentów, których prawdziwość nie została zakwestionowana przez strony postępowania, opinii biegłej sądowej A. G. (3), zeznań świadków K. B. / e – protokół rozprawy z dnia 22 stycznia 2016r. - 00:04:18 - 00:19:34 / i J. D. / e – protokół rozprawy z dnia 22 stycznia 2016r. / 00:19:45 - 00:48:30 /.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków K. B. i J. D., gdyż były logiczne, konsekwentne, spójne i znajdowały swoje potwierdzenie w pozostałym wiarygodnym materiale dowodowym.

Sąd uznał za rzetelną, fachową, obiektywną, bezstronna i rzeczową opinią biegłej sądowej z zakresu psychologii A. G. (3), która na zlecenie Sądu wydała opinię w przedmiotowej sprawie. Opinia została sporządzona zgodnie z zakreślonymi тезami dowodowymi, w oparciu o wnikliwą analizę akt sprawy i własną wiedzę biegłej.

Sąd uznał za wiarygodne dowody z dokumentów zgromadzone w aktach sprawy, albowiem, w toku postępowania nie ujawniła się żadna okoliczność, która podważyłaby wiarygodność tych dowodów.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo jest zasadne częściowo.

W niniejszej sprawie zasada odpowiedzialności pozwanego (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. oparta jest na umowie ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, przepisie art. 436§1 k.c. i przepisach ustawy z dnia 22 maja 2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczeń Komunikacyjnych / tj. Dz. U. z 2013r., poz. 392 ze zm. /.

Art. 436§1 k.c. stanowi, iż samoistny posiadacz mechanicznego środka komunikacji poruszanego za pomocą sił przyrody ponosi odpowiedzialność za szkodę na osobie lub mieniu, wyrządzoną komukolwiek przez ruch tego pojazdu.

Stosownie do treści art. 822§1 k.c. w wyniku zawarcia ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej, zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, wobec których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo osoba na rzecz, której została zawarta umowa ubezpieczenia.

W rozpoznawanej sprawie fakt zaistnienia szkody skutkującej powstaniem obowiązku wypłaty powodowi zadośćuczynienia i odszkodowania przez pozwaną zakład ubezpieczeń, w ocenie Sądu, był bezsporny. Należy zwrócić uwagę na okoliczność, że uprawnionymi do żądania kompensaty na podstawie art. 446 § 3 i 4 k.c. są wyłącznie członkowie rodziny zmarłego, przy czym muszą być to najbliżsi członkowie tej rodziny. Jest to węższy krąg podmiotów niż osoby bliskie, bo ograniczony do członków rodziny, której jednak nie należy definiować wyłącznie za pomocą kryterium relacji małżeńskich i pokrewieństwa. Należy więc uznać, że obejmuje małżonka i dzieci zmarłego, innych

krewnych, powinowatych, ale także osoby niepowiązane formalnymi stosunkami prawnorodzinnymi, np. konkubent, jego dziecko, jeżeli zmarły utrzymywał z nimi stosunki rodzinne, pozostając faktycznie w szczególnej bliskości powodowanej bardzo silną więzią uczuciową. Krąg osób, które mogą zostać uznane za najbliższych członków rodziny zmarłego jest otwarty. O tym, kto jest najbliższym członkiem rodziny decyduje faktyczny układ stosunków pomiędzy określonymi osobami, a nie formalna kolejność pokrewieństwa wynikająca w szczególności z przepisów kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, czy ewentualnie z powinowactwa, np. wnuczka zmarłego, będąca dzieckiem pozamałżeńskim wychowywana przez babkę, pomimo że matka żyła i była zdolna do alimentacji córki. Aby więc ustalić, czy występujący o zadośćuczynienie jest najbliższym członkiem rodziny nieżyjącego sąd powinien stwierdzić, czy istniała silna i pozytywna więź emocjonalna pomiędzy dochodzącym tego roszczenia a zmarłym / wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 czerwca 2011r., III CSK 279/10, LEX nr 898254; wyrok Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 8 lipca 2015r., V ACa 684/14, LEX nr 18422280 /.

Przenosząc powyższe uwagi na grunt niniejszej sprawy, Sąd nie miał wątpliwości, że powód S. M. jest osobą uprawnioną do występowania z roszczeniami zawartymi w pozwie. Przede wszystkim należy mieć na uwadze, że powód i tragicznie zmarła A. G. (1) zamieszkiwali ze sobą ponad 20 lat. Łączyła ich w tym czasie nie tylko więź duchowa, fizyczna, ale i gospodarcza. Utrzymywali się ze wspólnych dochodów, na które składała się renta chorobowa powoda i dodatkowe niesformalizowane dochody obojga. Z dochodów tych opłacali mieszkanie, rachunki, utrzymywali się. Sąd nie mógł nie dostrzec silnej więzi uczuciowej pomiędzy zmarłą a powodem. Ze zgromadzonego materiału w sprawie wynika, że oboje spędzali ze sobą dużo czasu, wspólnie obchodzili uroczystości, nawet sami je sobie organizowali. Oprócz tego wspierali się w trudnych chwilach. Zmarła nie rozstała się z powodem po udarze, wręcz przeciwnie pomagała mu i wspierała go na każdym kroku. Także powód wspierał A. G. (1) w jej walce z chorobą alkoholową. Te okoliczności, nie pozostawiają żadnych wątpliwości, że konkubenci darzyli się miłością, wzajemnych zaufaniem, wsparciem, tworząc mimo braku sformalizowania związku niezwykłą więź, szczególny rodzaj stosunków. Ich relacje tworzyły wielopłaszczyznowy obszar interakcji quasi małżeńskiej. Stopień jej spójności i intensywności w ocenie Sądu, dawał podstawę do uznania, że osoby te były dla siebie osobami najbliższymi.

Art. 446§4 k.c. / w brzmieniu ustalonym przez art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 30 maja 2008r. / Dz. U. nr 116, poz. 731 /, dodającym §4 art. 446 k.c. z dniem 3 sierpnia 2008r. / stanowi, że Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę. Z kolei §3 powołanego wyżej artykułu stanowi, że sąd może ponadto przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli wskutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej.

W rozpoznawanej sprawie rozstrzygnięcia wymagała kwestia zakresu odpowiedzialności, czyli wysokości zadośćuczynienia i odszkodowania.

W przypadku roszczenia bazującego na przeżyciach związanych ze śmiercią osoby bliskiej należy wskazać, że zadośćuczynienie jest roszczeniem o charakterze ściśle niemajątkowym mającym za zadanie kompensację doznanej krzywdy. Roszczenie to nie ma na celu wyrównania straty poniesionej przez członków najbliższej rodziny zmarłego, lecz ma pomóc dostosować się do nowej rzeczywistości. Ma także na celu złagodzenie cierpienia wywołanego utratą osoby bliskiej. Okoliczności wpływające na wysokość tego świadczenia to m.in.: dramatyzm doznań osób bliskich zmarłego, poczucie osamotnienia, cierpienia moralne i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej, rola, jaką w rodzinie pełniła osoba zmarłego, charakter i rodzaj zaburzeń w prawidłowym funkcjonowaniu pozostałych członków rodziny, stopień, w jakim pozostali członkowie będą umieli odnaleźć się w nowej rzeczywistości i na ile zdolni są zaakceptować obecny stan rzeczy, skorzystanie z pomocy fachowej w czasie radzenia sobie w tej trudnej sytuacji, proces leczenia doznanej traumy mający na celu pomoc w odbudowie struktury rodziny i przywrócenie znaczenia każdego z jej członków.

Zadośćuczynienie pieniężne na rzecz osób bliskich z art. 446§4 k.c. stanowi świadczenie mające stanowić sposób złagodzenia ogółu cierpień po utracie osoby najbliższej, gdyż jego celem jest wyrównanie uszczerbków o charakterze niematerialnym związanych z doznaną krzywdą, która może przejawiać się szeregiem negatywnych zjawisk w psychice i dalszej emocjonalnej egzystencji uprawnionego. Jest to świadczenie fakultatywne, tzn. uznaniowe, bowiem sądowi

pozostawiona jest swoboda w przyznaniu i określeniu jego wysokości. Fakultatywność powoduje, że sąd analizując każdorazowo ogół okoliczności w sprawie może uwzględnić, bądź oddalić roszczenie. Przy uwzględnieniu roszczenia wysokość zadośćuczynienia zależeć będzie od całokształtu negatywnych skutków w sferze niematerialnej krzywdy - głównie jej rozmiaru i intensywności.

Kryteria kierunkowe w miarkowaniu zadośćuczynienia dla najbliższych będzie kształtowało szereg czynników, są to zarówno czynniki uniwersalne jak i zindywidualizowane, zależne głównie od konkretnej osoby uprawnionej. W otwartym katalogu uniwersalnych kryteriów, które mogą być pomocne w określaniu wysokości zadośćuczynienia dla najbliższych znajdują się kolejno takie czynniki jak: długotrwałość cierpienia i bólu po śmierci najbliższego, trauma, ogrom doznanego cierpienia; poczucie osamotnienia, cierpienia natury moralnej i wstrząs psychiczny wywołany śmiercią osoby najbliższej; stopień krzywdy wynikający z utraty pomocy, wsparcia i opieki osoby bliskiej; poczucie straty, żalu, tęsknoty, silne przeżywanie żałoby po zmarłym; utrata czerpania przyjemności z życia rodzinnego; uprzednio występujący stopień pokrewieństwa, ale także bliskości, zażyłości, przyjaźni i wspólności pomiędzy uprawnionym a zmarłym; zaburzenia w prawidłowym funkcjonowaniu struktury rodzinnej, dramatyzm doznań osób najbliższych dla zmarłego; rola zmarłego, jaką pełnił w rodzinie; potencjalny okres traumy najbliższych i dochodzenia członków rodziny do względnej normalności; inne czynniki wpływające na poczucie krzywdy uzależnione od konkretnego stanu faktycznego, których trzeba będzie poszukiwać każdorazowo w indywidualnej sprawie np. niemożność posiadania potomstwa przy jednoczesnej utracie dziecka lub dzieci.

Kwestia wyceny bólu, rozpaczy, cierpienia, czy też utraty prawa do życia w rodzinie jest wyjątkowo trudna, tym bardziej, że nie można ustalić uniwersalnego miernika tych stanów, a każdy przypadek powinien być rozpatrywany indywidualnie i odrębnie przy stosowaniu wszystkich istotnych elementów dla danej sprawy.

Zadośćuczynienie przyznawane na podstawie art. 446§4 k.c. musi mieć wysokość odczuwalną w taki sposób, aby w mniemaniu poszkodowanego, szkoda została naprawiona, a w związku z tym wywołała pewne odczucie sprawiedliwości, dlatego też powinna być odpowiednio - nie przesadnie wysoka.

W przedmiotowej sprawie zostało wykazane, że powód, będący najbliższą osobą A. G. (1) doznał krzywdy wskutek jej śmierci. Powód był emocjonalnie związany ze zmarłą, więź ta była typowa jak dla relacji istniejących między małżonkami. Śmierć A. G. (1) była dla powoda mocno odczuwalna w sferze psychicznej, spowodowała pogorszenie jego stanu psychicznego. U powoda S. M. obecnie rezydują aktywne urazy, będące skutkiem śmierci konkubiny. Z opinii biegłego wynika, że obecny stan psychiczny powoda jest niekorzystny. Żal, smutek i osamotnienie towarzyszy mu w codziennym życiu. Z uwagi na swą niepełnosprawność zapewne odczuwa to mocniej niż typowe odczucie towarzyszące osobom po śmierci bliskiej w okresie żałoby. Ograniczone możliwości poruszania się i praktycznie nieporozumiewanie się ze światem zewnętrznym przy pomocy mowy czynnej, jako skutki przebytego udaru, potęgują ogrom cierpienia powoda z powodu gwałtowej utraty partnerki życiowej. Powód nie mógł swoim żalem podzielić się z innymi osobami, co potęgowało jego skutki w przeżywaniu straty najbliższej osoby.

Biorąc pod uwagę ustalony stan faktyczny oraz powyżej wskazane zalecenia kierunkowe, które należy stosować przy ustalaniu kwoty zadośćuczynienia ustalanego na podstawie art. 446§4 k.c., jak i to, że zadośćuczynienie ma charakter kompensacyjny i jego wysokość powinna przedstawiać jakąś ekonomicznie odczuwalną wartość, chociaż nie powinna być nadmierna w stosunku do doznanej krzywdy, Sąd uznał, że w realiach rozpoznawanej sprawy, zadośćuczynienie należne powodowi S. M. powinno wynosić 60.000 zł.

Podkreślić należy, że zadośćuczynienie przede wszystkim ma spełniać funkcję kompensacyjną, winno odpowiadać doznanej krzywdzie, musi przedstawiać ekonomicznie odczuwalną wartość, a nie symboliczną. Mając powyższe na uwadze nie można uznać, by przyznane zadośćuczynienie było rażąco wygórowane i prowadziło do nieuzasadnionego przysporzenia w majątku powodów. Zwrócić też należy uwagę, że ustalenie, jaka kwota w konkretnych okolicznościach jest zadośćuczynieniem odpowiednim należy do sfery swobodnego uznania sędziowskiego.

W ocenie Sądu, w przedmiotowej sprawie zachowanie A. G. (1) przyczyniło się do powstania szkody w rozumieniu art. 362 k.c. Przepis art. 362 k.c. jest podstawą zmniejszenia zakresu obowiązku naprawienia szkody w sytuacji, gdy sam

poszkodowany przyczynił się do jej powstania lub zwiększenia. Przepis ten nie wyłącza spod swojego zastosowania żadnego rodzaju szkód, ani nie uzasadnia odmiennego traktowania obowiązku naprawienia szkody z uwagi na rodzaj szkody / por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 5 marca 2010r., sygn. akt I ACa 7/10, LEX nr 1120384 /.

W tym miejscu wskazać należy, że samo ustalenie przyczynienia się poszkodowanego nie nakłada na sąd obowiązku zmniejszenia odszkodowania, ani nie przesądza o stopniu tego zmniejszenia. Ustalenie przyczynienia jest warunkiem wstępnym, od którego w ogóle zależy możliwość rozważania zmniejszenia odszkodowania, i warunkiem koniecznym, lecz niewystarczającym, gdyż samo przyczynienie nie przesądza zmniejszenia obowiązku szkody, a ponadto – stopień przyczynienia nie jest bezpośrednim wyznacznikiem zakresu tego zmniejszenia. O tym, czy obowiązek naprawienia szkody należy zmniejszyć ze względu na przyczynienie się, a jeżeli tak - w jakim stopniu należy to uczynić, decyduje sąd w procesie sędziowskiego wymiaru odszkodowania w granicach wyznaczonych przez art. 362 k.c. Decyzja o obniżeniu odszkodowania jest uprawnieniem sądu, a rozważenie wszystkich okoliczności in casu, w wyniku oceny konkretnej i zindywidualizowanej - jest jego powinnością. Z kolei jak podkreśla się w orzecnictwie takie czynniki jak podstawa odpowiedzialności sprawcy szkody, stopień winy obu stron, wina lub nieprawidłowość zachowania poszkodowanego, stanowią przesłanki oceny, czy i w jakim stopniu uzasadnione jest zmniejszenie obowiązku naprawienia szkody / por. wyrok Sądu Najwyższego w wyroku z dnia 29 października 2008 r., sygn. IV CSK 228/08, OSNC – ZD 2009/3/66 /.

W rozpoznawanej sprawie nie był sporny stopień przyczynienia się A. G. (1) do powstania szkody, strona powodowa potwierdziła stanowisko pozwanego, że przyczyniła się ona w stopniu nieprzekraczającym 50% do powstania szkody. Po uwzględnieniu stopnia przyczynienia się A. G. (1) do powstania szkody, wysokość należnego powodowi, świadczenia z tytułu zadośćuczynienia powinna wynosić 30.000zł i dlatego też, na podstawie art. 446§4 k.c., Sąd zasądził od (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz S. M. kwotę 30.000zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 5 marca 2015r. do dnia zapłaty / punkt pierwszy wyroku /.

Stosownie do treści art. 446§3 k.c. Sąd może przyznać najbliższym członkom rodziny zmarłego stosowne odszkodowanie, jeżeli skutek jego śmierci nastąpiło znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej.

Odszkodowanie na podstawie art. 446§3 k.c. ma na celu nie wyrównanie dochodów z daty śmierci z dochodami uzyskiwanymi przez uprawnionych w dacie zgłoszenia żądania, ale ma służyć przystosowaniu się najbliższych członków rodziny zmarłego do zmienionych warunków życiowych. Jego celem jest łagodzenie niepomyślnych skutków ekonomicznych wynikłych ze śmierci osoby bliskiej i pogarszającej sytuacji życiowej jego bliskich, z uwagi na utratę osoby, na której pomoc i wsparcie mogliby liczyć w późniejszym czasie / wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 27 listopada 2015r., VI ACa 209/15, LEX nr 1992961 /.

Odszkodowanie należne na podstawie art. 446 § 3 k.c. nie jest odszkodowaniem pełnym w rozumieniu art. 361§2 k.c., lecz z woli ustawodawcy "stosownym", tj. takim, które ułatwi przystosowanie się uprawnionemu do zmienionej sytuacji życiowej. Dyspozycja tego przepisu nie obejmuje zatem obowiązku wyrównania wszystkich szkód ustalonych detalicznie, pozostających w związku przyczynowym ze śmiercią członka bliskiej rodziny. Roszczenie to jest roszczeniem indywidualnym służącym zaspokojeniu szkody majątkowej, przysługującym tym z członków rodziny zmarłego, u których śmierć osoby bliskiej spowodowała znaczne pogorszenie ich sytuacji życiowej / wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 10 lutego 2016r., I ACa 1181/15, LEX nr 2004543 /.

Tragiczna śmierć A. G. (1) i związane z tym zdarzeniem przeżycia powoda, spowodowały pogorszenie jego sytuacji życiowej. S. M. jako osoba niepełnosprawna stracił oparcie i utracił pomoc w funkcjonowaniu życia codziennego. Powód prowadził wspólne gospodarstwo domowe ze swoją partnerką życiową, która również uzyskiwała dochody z prac dorywczych. Stan zdrowia S. M. nie pozwala mu prawidłowo funkcjonować bez pomocy osób trzecich, którą w miarę swoich możliwości, po śmierci A. G. (1), sprawuje siostra powoda. Pomimo podejmowanych działań, z uwagi na stan zdrowia, powód nie jest w stanie zadbać o siebie w zadawalającym stopniu. Powyższe ograniczenia fizyczne dodatkowo negatywnie wpływają na kondycję psychiczną powoda. Nie bez znaczenia jest również okoliczność, iż wraz ze śmiercią A. G. (1) pogorszeniu uległa sytuacja ekonomiczna powoda, gdyż należy pamiętać, iż osiągała ona dochody, które były przeznaczone na potrzeby wspólnego gospodarstwa domowego.

Ugruntowany jest w orzecznictwie pogląd, iż sformułowanie przepisu o „znacznym pogorszeniu sytuacji życiowej” nadaje odszkodowaniu z art. 446§3 k.c. charakter szczególny. Chodzi tu wprawdzie o szkodę o charakterze majątkowym, najczęściej jednak powiązaną ściśle i przeplatającą się z uszczerbkiem o charakterze niemajątkowym, a więc o szkodę często trudną do uchwycenia i zmierzenia, jaką zazwyczaj powoduje śmierć najbliższego członka rodziny / por. wyrok Sądu Najwyższego z 15 października 2002r., II CKN 985/00, LEX nr 77043; wyrok Sądu Najwyższego z 18 lutego 2004r., V CK 269/03, LEX 238971; wyrok z 25 lutego 2004r., II CK 17/03, LEX 328991 /. Na określenie tych szkód ustawodawca posługuje się szerokim pojęciem „znacznego pogorszenia sytuacji życiowej”. Pogorszenie to jednak może uzasadniać przyznanie odszkodowania tylko wówczas, gdy sprowadza reperkusje majątkowe w sytuacji życiowej uprawnionego, a nie polega wyłącznie na jego cierpieniach moralnych.

Odszkodowanie przewidziane w art. 446§3 k.c. powinno stanowić adekwatne, realnie odczuwalne przysporzenie, a jego celem jest umożliwienie uprawnionemu przystosowania się do zmienionych warunków. Pogorszenie sytuacji życiowej, o którym mowa w art. 446§3 k.c., polega nie tylko na pogorszeniu obecnej sytuacji materialnej, ale obejmuje także przyszłe szkody majątkowe, często nieuchwytnie lub trudne do obliczenia, niemniej prowadzące do znacznego pogorszenia sytuacji życiowej osoby najbliższej. Sytuacja życiowa w rozumieniu art. 446§3 k.c., to ogół czynników, składających się na położenie życiowe jednostki, to także trudne do wyliczenia wartości ekonomiczne / wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 21 stycznia 2016r., I ACa 1032/15, LEX nr 2000514 /.

Pogorszenie sytuacji życiowej to nie tylko uszczerbek w aktualnej sytuacji materialnej powoda, lecz także w realnej możliwości polepszenia warunków życiowych w przyszłości i w ograniczeniu planów życiowych. S. M. już od wielu lat korzystał z pomocy zmarłej, wspólnie zarabkowali, wspólnie prowadzili gospodarstwo domowe. Zasadny jest, zatem pogląd, że pogorszenie sytuacji życiowej powoda, to nie tylko aktualny uszczerbek materialny, lecz także utrata możliwości polepszenia warunków życiowych w przyszłości lub konieczność ograniczenia planów życiowych, a w przypadku S. M. konieczność poszukiwania pomocy u innych osób. W realiach rozpoznawanej sprawy, mając na uwadze niepełnosprawność S. M. i jego dotychczasowy sposób życia, w ocenie Sądu, powód poniósł poważną stratę.

Ustalając wysokość „stosownego odszkodowania”, Sąd miał na uwadze, iż S. M. już przed śmiercią A. G. (1) był niepełnosprawny, a w pracach w gospodarstwie domowym wyręczała go zmarła. Po jej śmierci, S. M. miał kłopoty psychiczne i trudności z pogodzeniem się z utratą ukochanej osoby. Tym bardziej, że powód oprócz siostry, nie ma innych osób, które mogłyby go wspierać.

Judykatura z konsekwencją przestrzega zasady, że odszkodowanie z art. 446§3 k.c. powinno być umiarkowane. Odszkodowanie to nie powinno być źródłem wzbogacenia.

Sąd uznał, że w realiach rozpoznawanej sprawy, po uwzględnieniu stopnia przyczynienia się A. G. (1) do powstania szkody, odszkodowanie z tytułu znacznego pogorszenia sytuacji życiowej, należne powodowi powinno wynosić 10.000zł. Ustalone w tej wysokości odszkodowanie nie będzie prowadzić do nieuzasadnionego i nadmiernego wzbogacenia powoda, a jednocześnie w sposób dostateczny rekompensuje doznaną szkodę, uwzględniając jej rozmiar i długotrwałość, a także stopę życiową społeczeństwa.

Mając na uwadze przedstawione powyżej okoliczności, na podstawie art. 446§3 k.c., Sąd zasądził od (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz S. M. kwotę 10.000zł, tytułem odszkodowania za znaczne pogorszenie się sytuacji życiowej, z ustawowymi odsetkami od dnia 5 marca 2015r. do dnia zapłaty – punkt drugi wyroku.

O należnych odsetkach, Sąd orzekł zgodnie z brzmieniem przepisów art. 359§1 k.c., 481§1 k.c., art. 455 k.c.

W razie wyrządzenia szkody czynem niedozwolonym odsetki należą się poszkodowanemu już od chwili zgłoszenia roszczenia o zapłatę odszkodowania, w tej, bowiem chwili staje się, zgodnie z art. 455 k.c., wymagalny obowiązek spełnienia świadczenia odszkodowawczego. Rozmiar szkody, a tym samym wysokość zgłoszonego żądania podlega weryfikacji w toku procesu, nie zmienia to jednak faktu, że chodzi o weryfikację roszczenia wymagalnego już w dacie

zgłoszenia, a nie dopiero w dacie sprecyzowania kwoty i przedstawienia dowodów / por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2012r., V CSK 57/11, LEX nr 1147804 /.

W niniejszej sprawie pozwany w dniu 4 marca 2015r. wydał decyzję, w której poinformował o braku podstaw do przyznania zadośćuczynienia i stosowanego odszkodowania na rzecz S. M., a tym samym zakończył proces likwidacji. Od dnia następnego, tj. od dnia 5 marca 2015r. pozwany pozostawał w zwłoce z zapłatą należnego powodowi zadośćuczynienia i odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej powoda.

W pozostałym zakresie, ponad zasądzone kwoty, Sąd uznał powództwo S. M. w części dotyczącej zadośćuczynienia za doznaną krzywdę i z tytułu odszkodowania za znaczne pogorszenie sytuacji życiowej, jako bezzasadne i jako takie podlegające oddaleniu – punkt trzeci wyroku.

O kosztach postępowania Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. stosując zasadę stosunkowego rozdzielania kosztów procesu, zasądzając od (...) Spółka Akcyjna z siedzibą w W. na rzecz S. M. kwotę 1.241zł tytułem zwrotu kosztów procesu - punkt czwarty wyroku.

Poniesione przez strony koszty w sprawie wynosiły 7.251zł, w tym po stronie powoda 3.634zł / 3.600zł koszty zastępstwa procesowego, 34 zł opłaty skarbowej od pełnomocnictwa /, a po stronie pozwanej 3.617zł / koszty zastępstwa procesowego plus opłata skarbową od udzielonego pełnomocnictwa /. Powód przegrał sprawę w 33%, a pozwany przegrał sprawę w 67%. Powód powinien ponieść koszty sądowe w kwocie 2.393zł / 7.251zł x 33% /, poniósł je w wysokości 3.634zł, należało, zatem zasądzić na jego rzecz od pozwanego kwotę 1.241zł / 3.634zł – 2.393zł /.

Na podstawie art. 113 ust 1 i 2 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych / t. j. Dz. U. z 2014r., poz. 1025 ze zm. / w zw. z art. 100 k.p.c., Sąd obciążył pozwanego kwotą 2.000zł tytułem opłaty sądowej od uwzględnionego powództwa oraz kwotą 255,74zł tytułem zwrotu części kosztów opinii biegłego tymczasowo poniesionych przez Skarb Państwa. Pozwany został obciążony tymi kosztami w zakresie, w jakim przegrał on sprawę – punkt piąty wyroku.

Z uwagi na sytuację materialną S. M., na podstawie art. 113 ust 4 ustawy z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych / tj. Dz. U. z 2014r., poz. 1025 ze zm. /, Sąd nie obciążył powoda opłatami sądowymi oraz częścią kosztów opinii biegłego i kwoty te przejął na rzecz Skarbu Państwa - punkt szósty wyroku.